

DOI 10.26886/2520-7474.1(51)2022.6

UDC 730:27-526.64](477.84)"20"

**MONUMENTAL PLASTIC OF SACRED ART OF THE XXI CENTURY
IN THE WORKS OF ROMAN VILHUSHYNSKY**

Nataliia Datsiuk, Graduate student

<https://orcid.org/0000-0003-2548-3638>

e-mail: nat.datsyuk@gmail.com

Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Ukraine, Ternopil

The article examines the trends of modern Ukrainian sacred art through the prism of stone sculpture in the works of Roman Vilhushinsky. Modern concepts of visual organization of sacred space with the help of monumental works, preservation and restoration of elements of architectural monuments are highlighted. Methods and conditions of the creation of modern sacred sculpture based on existing canons and traditions are analyzed.

The subject of research is the sacred sculptures of the XXI century in the modern art space. The purpose of this work is to highlight the main directions of the development of modern religious art through the prism of the creative achievements of Ternopil sculptor Roman Vilgushinsky.

The methodological basis of the study is a set of general scientific methods: description, interviews, comparisons, observations, as well as special methods: art analysis, field surveys, historical and comparative analysis.

Examining the creative contribution of Roman Vilhushinsky to the development of modern religious sculpture in the Ternopil region, we can note the diversity of ideas, images, styles and techniques used in creating sacred works, which is an important form of fine art in modern cultural space. Overcoming the period of religious oblivion of the Soviet times, when the

sculpture of temples did not actually develop, the artist revives and in a new way solves the principles of creating works on religious themes.

Keywords: *sacred art, sculpture, national traditions, restoration, monument*

аспірант, Наталія Дацюк, Монументальна пластика сакрального мистецтва XXI століття у творчості Романа Вільгушинського / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна

У статті досліджується тенденції сучасного українського сакрального мистецтва через призму кам'яної пластики у творчості Романа Вільгушинського. Висвітлено сучасні концепції візуальної організації сакрального простору за допомогою монументальних творів, збереження та реставрації елементів пам'яток архітектури. Проаналізовано методи та умови створення сучасної сакральної скульптури на основі існуючих канонів та традицій.

Предметом дослідження є аналіз сакральної скульптури XXI століття в сучасному мистецькому просторі. Метою даної роботи є висвітлення основних напрямків розвитку сучасної релігійної пластики через призму творчих здобутків тернопільського скульптора Романа Вільгушинського.

Методологічну основу дослідження становлять комплекс загальнонаукових методів: опис, бесіди, порівняння, спостереження, а також спеціальних методів: мистецтвознавчого аналізу, натурних обстежень, історико-порівняльного аналізу.

Досліджуючи творчий внесок Романа Вільгушинського в розвиток сучасної релігійної скульптури на теренах Тернопільщини, можемо зазначити наявність різноманіття ідей, образів, стилів і технік, які були використані при створенні сакральних творів, що є важливим видом образотворчого мистецтва у сучасному культурному просторі. Долаючи період релігійного забуття радянських часів, коли скульптура храмів фактично не розвивалася, митець відроджує і по-новому вирішує принципи створення творів на релігійну тематику.

Ключові слова: *сакральне мистецтво, скульптура, національні традиції, реставрація, пам'ятник.*

Сакральне мистецтво завжди впливало на духовний розвиток вірян, відіграло важливу роль у сприйнятті людьми релігії, віри у їхньому повсякденному житті. Скульптура, як один з видів образотворчого

мистецтва, що відображає та втілює реальні та вигадані образи оточуючого світу, є ключовим сегментом впливу на формування світогляду та естетичний розвиток людини.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття актуальним було питання пошуку напрямків, які б пов'язували традицію з духовними та естетичними орієнтирами. Після спорудження нових храмів, капличок, увічнення пам'яті репресованих і замордованих за віру Христову мучеників і святих Української Церкви велись пошуки митців-скульпторів, які б могли задовільнити сучасні потреби і вподобання суспільства.

Дослідження основних напрямків розвитку сакральної скульптури Тернопільщини початку ХХІ століття є особливо актуальним сьогодні, зважаючи на те, що релігія має важливе значення у духовно-культурному та суспільно-політичному житті сучасної України. З розвитком новітніх матеріалів і технологій сакральна скульптура набуває ширшого використання, різноманітних можливостей для втілення авторської ідеї, цілісного сприйняття в архітектурному та мистецькому середовищі, які доповнюють і збагачують один одного. Громади Тернопільської області й усього західного регіону України ментально тяжіють до традиційних форм, проте щораз частіше зустрічається сміливе застосування нових ідей, технік та технологій в сакральній кам'яній пластиці. Перед науковцями виникає потреба пошуку, дослідження та аналізу творчості митців, які активно працюють над втіленням художніх образів в оздобленні просторового храмового середовища.

Сучасна сакральна скульптура є об'єктом дослідження для багатьох науковців, мистецтвознавців, істориків, краєзнавців, журналістів тощо. Серед них зокрема: І. Дундяк [1], Л. Лисенко [2], Л. Турчак [3], А. Гончаренко [4] та ін. Дослідження розвитку сучасного

сакрального мистецтва Тернопільщини та західного регіону України (1990 – 2020 р.р.) є для нас важливим завданням, яке вимагає додаткових зусиль .

Мета статті – висвітлити основні напрямки розвитку сучасної релігійної пластики через призму творчих здобутків тернопільського скульптора Романа Вільгушинського. Проаналізувати процеси розвитку української сакральної скульптури XXI століття на Тернопільщині.

Виклад основного матеріалу.

Сучасний підхід до організації сакрального простору вимагає гармонійного поєднання архітектури, мистецтва та облаштування навколишнього природного середовища творами кам'яної пластики, які доповнюють та збагачують один одного. Скульптура, як вид мистецтва, дає змогу об'ємно і реально відобразити навколишній світ у художніх образах, демонструючи задум художника. Митець, який використовує новації у своїй творчості, досягає чудового результату.

Серед сучасних талановитих митців, які багато років успішно працюють в галузі монументальної пластики, важливе місце займає відомий тернопільський скульптор Роман Вільгушинський. Скульптор народився 30 квітня 1963 року в селі Язловець (Яблунівка) Буцацького району, Тернопільської області. Закінчив Львівський державний інститут декоративного і прикладного мистецтва за спеціальністю «Художня кераміка» (1984 – 1989 р.р.). Учителі з фаху – О. Пилєв, Д. Крвавич, Е. Мисько. Працює та живе у місті Тернополі з 1989 року. Член Національної спілки художників України (1994 р.). У 2009 році митцю присвоєно почесне звання «Заслужений художник України», а у 2020 році за плідну і творчу працю у створенні високохудожніх творів у галузі скульптури – почесне звання «Народний художник України». Викладає скульптуру у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на кафедрі образотворчого

мистецтва, дизайну та методики їх навчання (2014 р. – до тепер). Його творчість охоплює широкий спектр станкової, монументальної та сакральної скульптури.

Пам'ятник священнику, письменнику Тимотею Бордуляку (1991 р.) у селі Великий Ходачків є однією з перших робіт Р. Вільгушинського. У монументальній роботі використаний новий нестандартний підхід для створення образу зображеної постаті. Тимотей Бордуляк – видатний церковний діяч, письменник, громадський активіст, який зробив великий внесок у піднесення духовності і національної свідомості українського народу. [5]

Автор зобразив священника з похиленою головою і притисненою до грудей правою рукою, що символізує служіння Богу і національній справі. Фелон з плеча Тимотея Бордуляка спадає плавними складками і охоплює прямокутний кам'яний постамент з нанесеним силуетом арки, в центрі якої розміщений прорізний хрест, що надає твору легкості та неординарності у естетичному вирішенні. У цій роботі прослідковується творча фантазія майстра, втілена у гармонійній композиції з високим рівнем технічного виконання та відображення психології образу. Даний твір – це новий крок у сучасній українській монументальній скульптурі.

Роман Вільгушинський є автором низки пам'ятників видатним співвітчизникам. Слід відзначити погруддя Тараса Шевченка у селі Богданівка Підволочиського району, Тернопільської області (1991 р.); погруддя Т. Г. Шевченка в селі Соколів Буцацького району, Тернопільської області (1998 р.); пам'ятник Т. Г. Шевченку у місті Бучач, Тернопільської області (2015 р.); пам'ятник Степану Бандері у місті Тернопіль (2008 р.); погруддя Т. Чатського у місті Кременець, Тернопільської області (2015 р.); погруддя К. Францоу у місті Чортків, Тернопільської області та багато інших. Усі роботи привертають увагу пластичністю форми та одухотвореністю образів. Через створюваний

твір автор передає характер зображуваної особи, наповнює її життєвою силою та унікальною енергетикою.

Особливої уваги заслуговують створені скульптором пам'ятні знаки, які увіковічують пам'ять про героїв визвольної боротьби за волю України: пам'ятник, присвячений воїнам УПА в селі Зарваниця, Тербовлянського району, Тернопільської області (1993 р.); пам'ятник за незалежність України «Скорботна Мати» у селі Золотий Потік, Буцацького району, Тернопільської області (1992 р.); монумент на честь проголошення незалежності України у селі Настасів, Тернопільського району, Тернопільської області (1994 р.) та у місті Підволочиську Тернопільської області (2001 р.). Переважно ці пам'ятники є образно-символічними з використанням християнської символіки, що спонукають до роздумів та самопізнання.

Вершиною творчості митця на цю тему став пам'ятник Небесній сотні у місті Тернополі (2016 р.). Скульптурна композиція є центром площі Героїв Євромайдану і в ній закладені символи Революції Гідності та знаряддя боротьби. Вихор із полум'я вогню піднімає вгору лежачого юнака – страждаючого борця за справедливість, над яким стоїть ангел з вінком – символ слави полеглих Героїв. Через пластику людського тіла автор передав цілу гаму людських переживань та емоцій. [6, с. 360]

Вагоме місце у творчості Романа Вільгушинського займає скульптура релігійного змісту, присвячена християнським святым та церковним діячам. Однією з перших великих робіт майстра на сакральну тематику була скульптура Святого Миколая (1990 р.), виконана з каменю-вапняку для Вірменської церкви святого Миколая в селі Язловець, Буцацького району, Тернопільської області. Святий Миколай створювався під враженням першої виставки скульптур Пінзеля у Львові, організованої Борисом Возницьким. Це фігура повнотілого старця з довгою кучерявою бородою і волоссям середньої

довжини, який тримає у лівій руці святе Євангеліє, а правою рукою благословляє усіх, хто приходить до храму. Постаць Миколая Чудотворця на весь зріст розміщена у ніші підпірної стінки, у фелоні та митрою на голові.

У 1995 році відбувся пленер по скульптурі у місті Тербовля, Тернопільської області, де зібрались відомі скульптори з усієї України. Виконуючи роботи з каменю, Р. Вільгушинський створив скульптуру Матері Божої для Меморіалу загиблих воїнів УПА – ОУН. Автор творчо стилізував образ Богородиці. Його можна трактувати двояко: з одного боку постаць зображена з терновим вінком у правій руці, ліву руку притискає до грудей і з ореолом над головою – наче свята; з іншого боку – це проста жінка, яка схиляє голову в скорботі за полеглими героями. Фігура виконана з тербовлянського каменю-пісковика червоного кольору.

Заслуговує увагу пам'ятний знак Героям Небесної Сотні (2018 р.), розміщений на перехресті доріг біля села Тютьків, Тербовлянського району, Тернопільської області. Центром композиції є скульптура Покрови Пресвятої Богородиці, виконана із штучного каменю. Діва Марія зображена із похиленою у скорботній молитві головою, тримає у руках омофор, що є символом заступництва і захисту християн. По обидва боки від центральної фігури Богородиці розміщений барельєф з ангелами, які моляться на колінах. Матеріалом для нього є штучний камінь на фоні постаменту з каменю-пісковика.

Багато скульптурних зображень Богородиці у виконанні Р. Вільгушинського ми можемо бачити за межами Тернопільщини. У місті Славута, Хмельницької області на території заводу «Ювента» розташована скульптура Матері Божої з Ісусом, виконана у візантійському стилі. Вона площинно-плоска, як в іконописних

канонічних зображеннях Богородиці з характерною стилізацією обличчя та складок одягу.

Творчість Романа Вільгушинського наповнена нестандартними формами сакральної скульптури, постійним пошуком фігуративного художнього зображення, його твори мають особливий авторський стиль. Художник відтворив постаті святих в нішах головного фасаду Архикатедрального собору Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці у місті Тернополі (2010 – 2012 р.р.). Ці пластичні фігури підтримують стилістику сакральної будівлі. Свята Текля – заступницю міста Тернополя; архангели Михаїл та Гавриїла та свята Богородиця. Усі фігури витесані з каменю-пісковика. Скульптури характеризуються сучасною динамічністю та пластичністю форм, з дотриманням стилістики бароко.

Свята Текля зображена з хрестом у правій руці, ліву руку притискає до грудей, голова у страждальній молитві нахилена з закидом назад. Постаць святої формує S-подібну дугу – прийом, характерний для періоду бароко.

Архангел Михаїл зображений воїном, головнокомандувачем Небесного Воїнства: з мечем і щитом, у військових обладунках. Пластика тіла дугоподібна, що є типовою для барочних скульптур.

Цікаве композиційне рішення скульптури архангела Гавриїла. Обмежений простір ніші, у якій розміщений архангел, призвів до прийняття неординарного творчого підходу. Щоб показати крила, митець витягнув їх вперед, а саму фігуру зробив спіралеподібною. Архангел Гавриїл тримає лілію у правій руці, ліва опущена вниз, наче вказує на Богородицю, яка розміщена у нижній ніші.

Особливість фігуративного зображення Діви Марії у Архикатедральному соборі Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці у місті Тернополі полягає у тому, що зображена Вона з Ісусом на руках, як

Богородиця, та одночасно має вінець над головою із дванадцяти зірочок і стоїть на півмісяці, що символізує канонічне зображення образу Непорочного Зачаття Діви Марії. Роман Вільгушинський у скульптурі Богородиці Діви Марії вперше об'єднав два образи: Приснодівство та материнство Богородиці.

У місті Тернополі на подвір'ї Архікатедрального собору Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці ліворуч від входу в храм стоїть пам'ятник патріарху Йосипу Сліпому (2004 р.). Автор запропонував два варіанти пам'ятника: перший – це постать патріарха Української греко-католицької церкви в буденному священичому одязі; другий варіант, який затвердив кардинал Любомир Гузар – фігура митрополита статична у повний зріст, у патріарших ризах з митрою на голові, лівою рукою спирається на кафедру, у правій руці тримає пастирський посох. Скульптура виготовлена з карбованої міді на невисокому гранітному постаменті з нанесеним ім'ям патріарха.

До сакральних монументальних творів Романа Вільгушинського належить пам'ятний знак на честь 2000-ої річниці від Різдва Христового у місті Бучач, Тернопільської області (2003 р.). Фігура Ісуса розміщена на пагорбі при в'їзді у місто на високому півкруглому постаменті, який переходить у квадрат. Позаду височіє колона із земною кулею і хрестом. Христос правою рукою благословляє усіх городян та гостей міста, при цьому його велична постать випромінює спокій і рівновагу.

У Марійському духовному центрі в селі Зарваниця, Тербовлянського району, Тернопільської області митець створив бронзове розп'яття Ісуса Христа (2015 р.) на тлі пагорба з лісовим масивом на початку Хресної Дороги. Автор звертає увагу на дрібниці. Створюючи набедрену пов'язку на тілі Ісуса, огортає її довкола бедер, один кінець завертає у вигляді вузла, створюючи різнобічні складки, над нею зображує шнурок, збагачуючи пластику драперії. Обличчя

спасителя передає Його душевний внутрішній стан – це збереження спокою попри страждання та скорботу.

Детально виконані пальці рук Ісуса. Як правило, скульптори виконують їх цільними, спрощеними, стилізованими. Автор розробив більш динамічно, правдиво, передаючи через них біль, яку відчував Спаситель, будучи розп'ятим на хресті. Анатомічно передана пластика м'язів рук, ніг та інших частин тіла. Експресія тулубу і нахил голови формують вигин у вигляді букви S. Ноги Ісуса Хреста розміщені паралельно і прибиті до хреста, виконаного із штучного каменю з текстурою дерева. Розп'яття відображає момент звернення Ісуса до Небесного Отця: «Отче! В руки Твої віддаю Свого духа!» (Лк. 23: 46). Фігура мученика вражає реалістичністю зображення людського тіла, напружені м'язи і експресія тулуба в поєднанні з внутрішнім спокоєм є вираженням любові до людей всього світу.

На території Марійського духовного центру у селі Зарваниця у 2021 році була споруджена церква Пресвятої Родини (архітектор М. Нетриб'як). Перед головним фасадом храму розміщений міст, подібний до мосту Святого Ангела (Ponte Sant'Angelo) для переходу прочан через річку Тибр до собору Святого Петра. Він відображає психологічний перехід від світського життя до святих місць, що відбувається, коли паломники йдуть по жвавих вулицях Риму до Ватикану. [7]

На чотирьох стовпах мосту розміщені скульптури Ангелів із штучного каменю, які збагачують сакральний простір і створюють «алею краси». Усі Ангели символізують історію страждань та розп'яття Ісуса Хреста: Терновий вінець, Чаша, Хрест і Колона Бичування. Два Ангели на передньому плані схилені на коліно зі спущеними крилами зажурено сидять на камені, похиливши голови. Перший Ангел тримає Терновий вінець – символ перемоги життя над смертю, інший тримає Чашу – символ страстей Христових. За ними стоять Ангели у повний зріст і

розкривають простір в напрямку до храму. Ліворуч Ангел трепетно тримає в руках Хрест – символ віри, страждань Сина Божого Ісуса Христа. Праворуч Ангел обіймає Колону Бичування, до якої був прив'язаний Христос на допиті у Понтія Пілата. Форми тіл стоячих Ангелів з опорою на одну ногу і нахилом голови утворюють S-подібний вигин, який притаманний образу «божественної» скульптури у стилі бароко.

Монументально-сакральний образ Ангелів, які символізують складний шлях Ісуса Христа, в поєднанні з архітектурою храму створюють сучасний гармонійний ансамбль організації сакрального простору, в якому зв'язок скульптури і архітектури відіграють головну роль і створюють середовище піднесеного відчуття, які доповнюють та збагачують один одного як єдине ціле.

У тому ж духовному центрі в селі Зарваниця на території комплексу споруд «Український Єрусалим», розміщена мінімізована купіль Витесда з фігурою сидячого Ангела. Згідно оповідей навколо купелі збиралося багато калік та недужих. Перший, хто після ангела вмивався водою, той одужував. Ісус Христос тут сотворив одне зі своїх чудес – оздоровив лежачого. [8] Автор створив Ангела, наче Він тільки приземлився щоб напитися води. Крила його припідняті і складені навхрест, голова і плечовий пояс нахилені у бік стилізованої купелі. У всій постаті відчувається динаміка та експресія.

Цікавою у творчості Р. Вільгушинського є монументальна пам'ятна бронзова стела на честь 300-річчя приходу отців ордену Василіан (2010 р.) у м. Бучач Тернопільської області, виконана для фасаду монастиря Воздвиження Чесного Хреста Господнього на горі Федір. Даний барельєф органічно вписаний в барокову будівлю. Центром композиції є зображення Хреста згідно іконографічного сюжету «Воздвиження Чесного Хреста». По обидва боки від Хреста розміщені святитель

Василій Великий та святий Іван Золотоустий. Постаті святих динамічні у русі. Позаду них на фоні фасаду бучацького монастиря отців Василіан зображені статичні постаті ченців. Праворуч від хреста видніється герб магнатів Потоцьких, який символічно возносять ангели на знак подяки Стефану Потоцькому, завдяки якому василіани прийшли у місто Бучач. Обрамлення стели виконане ліпниною у стилі бароко.

Серед найважливіших робіт у творчості Романа Вільгушинського – відновлення, реставрація та створення копій кам'яної пластики видатного скульптора XVIII століття Йогана-Георга Пінзеля. Багаторічна праця та вивчення творчості Пінзеля допомогли відновити статую Непорочного зачаття Богородиці (2006 р.) в місті Бучачі, реставрувати статую Святого Яна Непомука (2007 р.), виконати копію скульптури «Святий Онуфрій» (2006 р.) для Львівської національної галереї мистецтв, виконати реконструкцію семи алегоричних скульптур для ратуші міста Бучач. Серед них: Давид вбиває Голіафа; Козак та невільник, (сидячі фігури у геральдичній композиції); Самсон розриває пащу лева; Геракл вбиває гідру елгецьську; Зевс метає блискавки; алегорична фігура Достатку. Скульптор реставрує пошкоджені твори, що надасть можливість зберігати оригінали в музеї, а копії виставити на первісні місця. [6, с. 361]

Роман Вільгушинський створив пам'ятник Йогану-Георгу Пінзелю у місті Бучач (2014 р.). Монумент, виконаний у творчій манері самого Пінзеля, встановлений на головній площі міста перед ратушею. Автор відобразив скульптора в русі з робочими інструментами у руках, працюючого над знаменитою скульптурою Богоматері з головного вівтаря костелу Всіх Святих, села Годовиця. Кам'яна пластика динамічна, в дусі творів Пінзеля, передає майстерність генія, повністю зосередженого над створенням власного твору.

Висновок.

Досліджуючи творчий внесок Романа Вільгушинського в розвиток сучасної релігійної скульптури на теренах Тернопільщини, можемо зазначити наявність різноманіття ідей, образів, стилів і технік, які були використані при створенні сакральних творів, що є важливим видом образотворчого мистецтва у сучасному культурному просторі. Долаючи період релігійного забуття радянських часів, коли скульптура храмів фактично не розвивалася, митець відроджує і по-новому вирішує принципи створення творів на релігійну тематику.

Творчість Романа Вільгушинського займає важливе місце серед майстрів сучасної української мистецької культури, передає радісні, естетичні переживання, стимулює сучасників до творчих пошуків для створення монументальних образів, що поєднують традицію з актуальними духовними потребами сучасного суспільства.

Література:

1. Дундяк І. (2012). Скульптура івано-франківська поч. ХХІ ст. у контексті розвитку сучасної монументальної релігійної скульптури. *Вісник прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Випуск 24 – 25.* Івано-Франківськ. С. 8 – 12.
2. Лисенко Л. (2009). Українська скульптура межі століть. *Мистецтвознавство України.* Вип. 10. – с. 12 – 20. <<http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>> (2022, лютий, 03).
3. Турчак Л. (2000). Процеси змін в Українській скульптурі. *Художня культура. Актуальні проблеми. Інститут проблем сучасного мистецтва академії мистецтв України.* С. 188 – 195 <<https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=2737>> (2022, лютий, 03)
4. Гончаренко А. (2014). Українська скульптура 1990-х – 2000-х рр: стан дослідженості проблеми. *Актуальні питання гуманітарних*

- наук. Вип. 10. С. 53 – 61 < <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>> (2022, лютий, 05).
5. Богдан Головин (2004). Тимофій Бордуляк – душпастир, письменник, громадський діяч (до 140-річчя від дня народження). *Тернопільське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка.* < <http://elartu.tntu.edu.ua/>> (2022, лютий, 08).
6. Маркович М., Федак П. (2018). Вектори творчості Романа Вільгушинського. *Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі. Колективна монографія.* С. 357 – 364.
7. Прогулянки по Риму. <<https://jak.koshachek.com/articles/proguljanki-po-rimu.html>> (2022, лютий, 10).
8. Наджога Я. Український Єрусалим: Свята Земля на Тернопільщині < <https://terminovo.te.ua/news/5553/>> *Терміново новини Тернополя* (2022, лютий, 10).

References:

1. Dundiak I. (2012). Skulptura ivano-frankivska poch. XXI st. u konteksti rozvytku suchasnoi monumentalnoi relihiinoi skulptury. [Sculpture Ivano-Frankivsk beg. XXI century. in the context of the development of modern monumental religious sculpture]. *Visnyk prykarpathskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo. Vypusk 24 – 25. Ivano-Frankivsk.* [Bulletin of the Carpathian University. Art history. Ivano-Frankivsk].24 – 25, 8 – 12. [in Ukrainian].
2. Lysenko L. (2009). Ukrainska skulptura mezhi stolit. [Ukrainian sculpture at the turn of the century]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy.* [Art

- History of Ukraine]. 10, 12 – 20. Retrieved from <<http://www.irbis-nbu.gov.ua/>> [in Ukrainian]. (2022, February, 03).
3. Turchak L. (2000). Protsesy zmin v Ukrainskii skulpturi. Khudozhnia kultura. [Processes of change in Ukrainian sculpture]. Khudozhnia kultura. Aktualni problemy. Instytut problem suchasnoho mystetstva akademii mystetstv Ukrainy. [Art culture. Actual problems. Institute of Contemporary Art Problems of the Academy of Arts of Ukraine], 188 – 195 Retrieved from < <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=2737>> [in Ukrainian]. (2022, February, 03).
  4. Honcharenko A. (2014). Ukrainska skulptura 1990-kh – 2000-kh rr: stan doslidzhenosti problemy. [Ukrainian sculpture of the 1990s - 2000s: the state of research of the problem]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. [Current issues of the humanities], 10, 53 – 61. Retrieved from < <http://www.irbis-nbu.gov.ua/>> [in Ukrainian]. (2022, February, 05).
  5. Bohdan Holovyn (2004). Tymofii Borduliak – dushpastyr, pysmennyk, hromadskyi diiach (do 140-richchia vid dnia narodzhennia). [Tymofiy Bordulyak - pastor, writer, public figure (to the 140th anniversary of his birth)].Ternopilske oblasne obiednannia Vseukrainskoho tovarystva «Prosvita» im. T. Shevchenka. [Ternopil Regional Association of the All-Ukrainian Society "Education" named after T. Shevchenko]. Retrieved from < <http://elartu.tntu.edu.ua/>> [in Ukrainian]. (2022, February, 08).
  6. Markovych M., Fedak P. (2018). Vektory tvorchosti Romana Vilhushynskoho. [Vectors of Roman Vilhushinsky's work]. Mystetska diialnist u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori. Kolektyvna monohrafiia. [Artistic activity in the modern socio-cultural space. Collective monograph]. 357 – 364. [in Ukrainian].

7. Prohulianky po Rymu. [Walks around Rome]. Retrieved from <https://jak.koshachek.com/articles/proguljanki-po-rimu.html> [in Ukrainian]. (2022, February, 10).
8. Nadzhoha Ya. Ukrainskyi Yerusalym: Sviata Zemlia na Ternopilshchyni [Ukrainian Jerusalem: The Holy Land in Ternopil Region]. Terminovo novyny Ternopolia [Urgent news of Ternopil]. Retrieved from < <https://terminovo.te.ua/news/5553/>> [in Ukrainian]. (2022, February, 10).

Citation: Nataliia Datsiuk (2022). MONUMENTAL PLASTIC OF SACRED ART OF THE XXI CENTURY IN THE WORKS OF ROMAN VILHUSHYNSKY. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 1(51). doi: 10.26886/2520-7474.1(51)2022.6

Copyright Nataliia Datsiuk ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.